

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на фигури и таблици	11
Използвани съкращения.....	13
ВЪВЕДЕНИЕ.....	17
1. Развитие на социологическата мисъл в България	18
2. Процес на институционализация на социологията в България.....	21
3. Някои по-значими емпирични социологически изследвания.....	26
4. Изследователски агенции, центрове и сдружения в България	27
ПЪРВА ЧАСТ	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ	
НА ЕМПИРИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ	31
I ТЕМА. СЪЩНОСТ НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ.	
ВИДОВЕ ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СФЕРИ НА ПРИЛОЖЕНИЕ.....	33
1. Знание – наука – познание.....	33
1.1. <i>Научно и ненаучно познание</i>	<i>34</i>
2. Емпирично и теоретично познание	34
3. Социологическо познание	36
4. Същност на емпиричното изследване	37
4.1. <i>Същност на емпиричното социологическо изследване.</i>	
<i>Задачи. Функции</i>	<i>39</i>
4.2. <i>Необходимост от провеждане на изследвания</i>	<i>41</i>
5. Критерии за класификация на изследователски стратегии.	
Видове изследвания	42
II ТЕМА. ЛОГИЧЕСКА СТРУКТУРА НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	50
III ТЕМА. ТЕХНОЛОГИЯ НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	54
IV ТЕМА. ПРОГРАМА НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ.....	65
1. Тема и задачи на изследването.....	66
2. Цел на изследването	67
3. Задачи на изследването	68

4. Обект, предмет и обхват на изследването.....	68
5. Хипотези на изследването.....	70
5.1. <i>Етапи при формирането на хипотезите и изисквания при изготвянето им</i>	71
6. Уточняване на понятията.....	72
V ТЕМА. ТЕОРЕТИЧЕН МОДЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНОТО ЯВЛЕНИЕ.....	75
1. Основни понятия, понятийни и емпирични индикатори.....	79
VI ТЕМА. ВЪПРОСНИК НА ЕСИ.....	83
1. Разграничение между изследователски и емпиричен въпрос.....	83
2. Въпросникът като изследователски инструмент.....	86
2.1. <i>Определение</i>	87
2.2. <i>Технология на процеса на задаване на въпроси и получаване на отговори при провеждане на емпирично изследване на терен</i>	88
3. Видове въпроси.....	94
4. Златни правила за формулиране на работоспособни въпроси в българската практика.....	105
4.1. <i>Поддръждане и брой на въпросите</i>	111
4.2. <i>Графичен дизайн/вид на въпросника</i>	112
4.3. <i>Поучителни истории за това как не трябва да се задават въпроси</i>	113
5. Формулиране на отговор от страна на изследваното лице.....	114
6. Трудности и препятствия при задаване на въпроси и получаване на отговори.....	116
7. Тестване на въпросника (пробно изследване).....	117
VII ТЕМА. СКАЛИ НА ИЗМЕРВАНЕ. СЪОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ СКАЛИРАНЕ, КЛАСИФИКАЦИЯ, КВАНТИФИКАЦИЯ И ИЗМЕРВАНЕ. ВАЛИДНОСТ И НАДЕЖДНОСТ НА СКАЛИТЕ. ВИДОВЕ СКАЛИ.....	119
1. Проблемът за измерването в социологията.....	119
2. Същност на скалата и процесът на скалиране.....	121
2.1. <i>Скалиране</i>	122
3. Класификация на скалите. Видове скали или нива на измерване.....	124
3.1. <i>Видове рангови скали</i>	130
3.2. <i>Специфични видове скали</i>	131
4. Подходи при конструиране на скалата на отговорите.....	139

VIII ТЕМА. ГЕНЕРАЛНА СЪВКУПНОСТ, ИЗВАДКИ, ЕДИНИЦИ НА ИЗСЛЕДВАНЕ	142
1. Генерална съвкупност, единици на изследване, извадка	142
1.1. Стохастична точност и стохастична грешка	145
1.2. Точкова и интервална оценка	146
2. Модели на извадки	148
3. Алгоритъм за формиране на случайна извадка	148
4. Основни модели на случайни извадки	150
4.1. Предимства и ограничения на случайните извадки	157
5. Основни модели на неслучайни извадки	157
6. Преброяване на населението и на жилищния фонд (Census) като специфичен вид изчерпателно изследване	162
7. Социално-демографски характеристики	166
IX ТЕМА. КОЛИЧЕСТВЕНИ И КАЧЕСТВЕНИ МЕТОДИ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИЯТА	170
1. Методика на регистрация на информацията	170
2. Източници на информация	171
3. Класификация на методите на регистрация на информацията	173
3.1. Избор на адекватни методи за регистрация на информацията	177
4. Количествени методи за набиране на информация	177
4.1. Конкретни количествени методи за набиране на информация	179
4.2. Интервю	182
4.3. Анкетно допитване	185
5. Качествени методи за набиране на информация	191
5.1. Наблюдение	191
6. Симулационен метод	196
7. Групови дискусии (фокус групи)	196
7.1. Дълбочинно интервю	199
7.2. Експеримент	200
7.3. Методи за изучаване на бюджета на времето	202
7.4. Социометрично допитване (процедура)	204
X ТЕМА. МЕЖДУНАРОДНИ СРАВНИТЕЛНИ СОЦИАЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ. АРХИВИ С ДАННИ. ИНДЕКСИ	208
1. Същност на сравнителните изследвания	208
2. Архиви с данни. Бази с данни	209

3. Преглед на международни сравнителни изследвания	213
3.1. Международна програма за социално изследване (<i>International Social Survey Program (ISSP)</i>)	213
3.2. Европейско социално изследване (<i>European social survey (ESS)</i>)	215
3.3. Европейско изследване на ценностите (<i>European values survey (EVS)</i>)	216
3.4. Световно изследване на ценностите (<i>World Value Survey (WVS)</i>)	218
4. Проучване на здравето, остаряването и пенсионирането в Европа (<i>Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe – SHARE</i>)	219
4.1. Евробарометър (<i>Eurobarometer</i>)	219
4.2. Европейски електорални (изборни) изследвания (<i>European Election Studies</i>)	221
4.3. Сравнително изследване на избирателните системи (<i>Comparative Study of Electoral Systems</i>)	222
4.4. Проект „Глобални нагласи“ (<i>Pew Global Attitudes Project</i>)	223
4.5. Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд (<i>European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound)</i>)	224
5. Индекси	227
6. Онлайн платформа за визуализация и сравнителен анализ на държавите в динамика – <i>Gapminder</i>	233
XI ТЕМА. НОВИ ТЕНДЕНЦИИ В МЕТОДИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ЕМПИРИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ	234
1. Онлайн изследвания. Предимства и недостатъци	237
2. Онлайн панели. Извадка и филтриране на целеви групи	239
3. Принципи за дизайн на интернет изследвания	241
ВТОРА ЧАСТ ОГРАНИЗАЦИОННИ АСПЕКТИ НА ЕМПИРИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ	245
XII ТЕМА. ФИНАНСИРАНЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИЯ ПРОЦЕС – ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ	247
1. Основни понятия и главни субекти, свързани с емпиричните изследвания	249
XIII ТЕМА. ПОДГОТОВКА НА ОФЕРТА И ДОГОВОР ЗА ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ	254
1. Възникване на отношения между възложител и изпълнител	254

2. Структура и реквизити на предложение/оферта за емпирично изследване	261
3. Основни компоненти на договор за провеждане на емпирично изследване	263
XIV ТЕМА. ФИНАНСИРАНЕ НА ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	272
1. Основни източници на финансиране на емпиричните изследвания.....	272
2. Структура на разходите на емпиричните изследвания.....	273
3. Бюджетиране и финансов план на изследването.....	274
XV ТЕМА. ПЛАН НА ИЗСЛЕДВАНЕТО И РАБОТЕН ГРАФИК.....	277
1. Организационен план на изследването	277
2. Работен график на изследването	277
XVI ТЕМА. УПРАВЛЕНИЕ НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	281
XVII ТЕМА. ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖА ОТ ПОЛЕВИ СЪТРУДНИЦИ	282
1. Съставяне на екипа на изследването.....	282
2. Мрежа от полеви сътрудници	283
3. Изисквания към полевите сътрудници	283
XVIII ТЕМА. ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ТЕРЕННА РАБОТА.....	286
1. Подбор и подготовка на полевия екип.....	286
2. Обучение на полевия екип – цели, форми и характеристика на основните му елементи.....	289
3. Провеждане на теренна работа	296
4. Помощ и контрол върху работата на полевия екип	298
4.1. <i>Оперативен контрол</i>	299
4.2. <i>Последващ контрол</i>	299
5. Проверка на документите и оценка на извършената полева работа	301
6. Оценка на полевата работа.....	302
XIX ТЕМА. КАЧЕСТВО НА ТЕРЕННАТА РАБОТА НА ЕМПИРИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ	303
1. Грешки и пропуски при полевата работа	303
2. Неучастие на определените лица	304

3. Грешки при подбора на изследваните лица	305
4. Пропуски и грешки при поставяне на въпросите	306
5. Пропуски и грешки при получаването на отговорите	308
6. Загуба, унищожаване или непредаване на полеви документи с първична информация	309
7. Измама от страна на полевите сътрудници	309
XX ТЕМА. ОБРАБОТКА И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ПЪРВИЧНА ЕМПИРИЧНА ИНФОРМАЦИЯ.....	310
1. Първична проверка на данните	311
2. Редактиране на данни.....	313
3. Логически оглед на отговорите.....	315
4. Кодиране на данни.....	315
5. Въвеждане на данни	317
6. Изчистване на данни.....	320
7. Ажустиране (претегляне) на данни.....	321
8. Преобразуване на данни	321
XXI ТЕМА. АНАЛИЗ НА ДАННИ	323
1. Описание на данните	323
2. Представяне на данните	325
XXII ТЕМА. ПРЕДСТАВЯНЕ И ПУБЛИКУВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ ОТ ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ.....	331
1. Представяне на резултатите от изследването	331
2. Правила за написване на изследователски доклад и структура.....	332
3. Подготовка на писмен доклад	336
XXIII ТЕМА. ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ В ЕМПИРИЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ.....	341
1. Еволюция на дебата за етичните принципи в обществените науки	341
2. Етични принципи в областта на социалните изследвания	341
3. Утвърждаване на етични принципи в областта на социологическите изследвания в България	343
3.1. <i>Отношения с изследваните лица</i>	<i>344</i>
3.2. <i>Отношения с колеги, изследователи, професионалисти.....</i>	<i>345</i>

3.3. <i>Отношения с възложители, финансиращи изследвания, и със спонсори</i>	345
3.4. <i>Етични принципи и професионални стандарти при огласяване на резултати пред обществеността</i>	346
4. Професионални стандарти за огласяване на информация от социологически изследвания.....	346
Литература	352
Именен показалец	359
Предметен показалец	361
Уебтека	366